

ՎԵՐԱԳԱՅԸ ՀԱՎԱՏԻՍ

1863 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 19

ՓԷՆՉԱԿԵՆ

ՆԻՒՄԲԵՐՈ 35

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՍԻԼԻՅԷ

Լպօնէլէրիմիզին փէք չօգլարը թարափլա-
րընտան թարափըմըզա պէյան օլունտոնընա
կէօրէ, պիզլէրին պազը տէֆատախի հափա-
տիսաթը միլէյէտէն պահա իթմէմիզ արզիւ
օլունմագտէ իսէ տէ, մեսալիհի միլէյէտէ միւ-
հիմ պիր հափատիս օլմայուպ, օլանճասընը
տախի տէրճ իթմէքտէ իզ:

Կէրէ, Գանուննամէյի Միլէյէմիզ չըզալը
պէրու, Քիլիսէ ճէմիլէթէրի վէ միւպէյի-
սանը միլէթ ինթիսապլարը պիզլէրի պիր ազ
վագթ մէշըուլ իթտիլէր իսէ տէ, պունլար
տախի խիթամ պունուպ, պունտան սօղոս
թաշըալարտան կէլէճէք վէքիլէրին ինթի-
սապլարը իլէ օղրաշաճաղըզ, քի պիր գաչ
մահալէր իլիւն, էյէր իճըասը միւմքինսիզ
տէյիլ իպէ, փէք տէ գօլայ պիր իշ տէյիլ
տիր:

Գուրայը խաֆի, վէ էքսէրիլէթը արա
ուսուլին թաշըալըլարա անլաթմագ, վէ պա-
խուսուս հագգանիլէթ իւզըն իճըպ իթտիր-
մէք փէք կիւճ պիր քէյֆիլէթ տիր: Պուն-
տան մատա շիմտիքի գաննունամէ պու միւշ-
քիւլթը թէզլիտ իթմիշ տիր:

Չիրա էվլէլէրի գանուննամէտէ, հէր պիր
էյալէթ վէ մէմէքէթին կէօնտէրէճէյի վէ-
քիլին միգտարը պէլիլ օլուպ, մէսէլա Սուշ
սանճաղը պիր վէքիլ, Գալսէրի գայմագամ-
լըզը իքի, վէ պունա էմալ սայիրլէրի տա-
խի պիր վէ կախօտ իքի վէքիլ կէօնտէրէ-
ճէք օլտուզլարընտան, հիր նէ գատար կիւճ

պիր շէյ իաի իսէ տէ, էյի քէօթիւ, մէմուր-
լար մարիֆէթիլէ էմըր ինթիսապա միւպա-
շըրէթ օլունուպ, իճըա օլունուպիլըր իտի:

Լաքին շիմտի էյլէ տէյիլ, մէմալէքի
մահրուսէտէ պունունան միլէթիմիզին
քեաֆֆէսինին 40 վէքիլ կէօնտէրմէյի մէ-
զունիլէթէրի օլուպ, պու գըրգըն նէ վէճհէ
թագսիմ օլաճնղը հէնուզ մալիւմ տէ-
յիլ տիր: Հէնուզ մալիւմ տէյիլ տիր
քի թաշըալարտա պունունան միլէթ-
տաշլէրիմիզտէն գաճ քիշէ հագգըր ինթի-
սապա նայիլ օլապիլէճէքլէր, պիլթիւն է-
յալէթ վէ մէմէքէթէրին կթըաֆընտա պու-
լունան քէյ վէ գասապալար էհալէսինի նա-
սըլ թէֆթիշ իտիւպ թահրի իտէճէքլէր,
նասըլ հագգըր ինթիսապա նայիլէյէթի օլան-
լէրի սէլէճէքլէր, էյէր քէյ վէ գազա սէ-
քէնլէրի պիր թարաֆ իտիւպ, եալընըզ շէ-
հիրլէր էհալէսինի իշ պու ինթիսապա տա-
խիլ իտէրէք գուրա վէրտիրիլէրսէ, գանու-
նամէյէ վէ հագգանիլէթէ մուաֆըր օլա-
ճաճ մը:

Միլէթ գանուննամէյէ ըիայլթ իթտիլի
հալտէ իտիլէր իսթէմէզ պու միւշքիւլթէ
թէհամիւլ իտէճէք, վէ գանուննամէնին
խաթըրըր իլիւն պու մէշադգաթլարա կէյիւս
վիրէճէք:

Լաքին, թաշըալը միլէթտաշըալըմըզ է-
յէր կէք տիլ վէ կէք ճիհէթ գանուննամէյէ
իթաաթ իտիւպ օնուն իճըասը իլիւնտէրու-
նու տիլտէն շալըշըգլարը վագթ, պունճա
պէյիլէք կիւճլիւքլէր իպրազ օլունմագտէ

խէ, էյէր օնլարըն արասընտա իթիթիֆագ-
սըզըզ վէ իմթիզաճսըզըզ գուհուր իտիւպ,
մուարազա պաշլայաճագ օլուրլար իսէ, նէ՞
ազիմ միւշքիւլաթէ տիւշար օլաճաղըզ ա-
ճէպ: 'Աէ վագթ կէօրէճէյիզ պիր մէմլէ-
քէթտէքի առաջնորդ՝ էհալինին պիր գըսմը-
նը քէնտիսինէ պէնտ իտիւպ, մուսալիֆէթ
իտէր. վէ իշխան աղանըն պիրի, քի օլ զէմանէ
գատար իսթէտիյի կիպի հիւքմ իտիւպ,
իսթէտիյի կիպի ալըպ սաթըպ, 'քիլիսէտէ
պէնիմ, մէքթէպ տէ, առաջնորդ տա, միւ-
լէթ տէ պէնիմ' տէտիյի սըրատա, հաչան
Սաջմանադրուլիւն կէլիպ, միւսայիլէյիսին
փապուճլարընը էօնիւնէ գօր իսէ, նէլէր
եափմայաճագ. միւլէթ ալէյիստէնէ՞ իֆ-
թիրալարա, նէ՞ խըյանէթլէրէ նէ՞ Յուգա-
լըզլարա էլ վուրմայաճագ աճէպ:

Իհթիմալ տըր պու սէօյլէտիքլէրիմիզ պա-
ղըլարընըն գալպինի ճէրհ իտիւպ, պիզէ,
'պէլքի պունլար պունլար իճրայէ կէլմէզ.
պէլքի միւլէթին բուհանիսի, աղնիյասը վէ
ալամը պիրլիքտէ Վանուհնամէնին ահքեա-
մընը իճրա իթմէյէ զայրէթ իտէրլէր' տի-
նէճէք օլուր իսէ, պիզ տախի պունա ճէվապ
օլարադ տէրիզ քի, Վանուհնամէյի միլի-
յէմիզին թաշըալարճա իճրասը զաթէն կիւճ
տիւր, վէ էյէր հինի իճրասընտա պիր ու-
ֆագ իսթիլաֆաթա թէսատիֆ իտէճէք օ-
լուր իսէ, օլ վագթ պիւթիւն պիւթիւնէ
կիւճլէշիր. պիզլէր արզիւ իտէրիզ քի տէ-
տիքլէրիմիզ օլմասըն, իլա հէր էյալէթ վէ
մէմլէքէթտէ, էհալինին հէր սընըֆը պիրլէ-
շիպ նէքտիլ վէ եէքճիհթ Վանուհնամէնին
ահքեամընըն իճրասընա միւպաղըրէթ, վէ միւ-
լէթ իշլէրինին նիզամա կիրմէսինէ զայրէթ
իթսինլէր. լաքին թաշըալըլարըն ահվալի
իւզէրիսէ պիր աշ մալիւմաթը օլան տիւ-

շիւնտիւն քի, պիր մէմլէքէթտէ պուլուհնան
պիր ափրա, պիր չօրպաճը, պիր միւլէթ
պաշը, քի շիմտիյէ տէյին իսթէտիյի կիպի
ալըպ սաթմըշ, միւլէթին քիլիսէսինի, մէք-
թէպինի, վագֆընը քէնտի մալի կիպի գուլ-
լանմըշ, վէ փէք իհթիմալ տըր քի, միւլէ-
թին էմվալինտէն պիր չօգ տախի զիմէթինէ
կէշիրմիշ. հաչան Վանուհնամէ միւճիպինճէ
քէնտիսինէ օրատան այրըլմագ լաղըմ կէ-
լիպ, 'պուլուրուհն, օթուզ սէնէ զարֆընտա
իթտիքլէրինիզին մուհասէպէսինի կէօսթէ-
րին' տինէճէք օլուր իսէ, նէ՞ եափաճագ.
— անգաւէր է. իշլէթ պուլ լուղէթ տիր
էօթէտէն պէրու իշ պաշընտա պուլուհնուպ
տէ, շիմտի բէյ գաղանմայան քիմէլէրին
պաշ սէրմայէսի: Եօգ մու տուր թաշըա-
լարտա էօյլէ աղալար, քի միւլէթ պու կիւն
քի կիւն քէնտիսի իլէ մուհասէպէյէ օթու-
րաճագ օլուր իսէ, քէնտիսի աղա իտէն վա-
րիյէթինին քեաֆֆէսինի վիրտիքտէն սօնկ-
րա, տահա միւլէթէ պօրճու գալըր: Վա-
նուհնամէ պունլարըն օճաղընա ինճիր աղա-
ճը տիքէճէք, վէ պէօյլէ օլաճաղընը քէն-
տիլէրի էյիտէն ֆէհմ իթտիքլէրինտէն,
բէյ գաղանմատըզլարը կիպի, պալատէ պէ-
յան օլտուղու վէճճլէ, էլէրինտէն հէր նէ
քի կէլիր իսէ եափաճագլար, վէ իճրա օ-
լուհնան ինթիլապ իշիւն անգաւէր է տէյերէք
վէ սայիր պիր չօգ տէսիսէլէր իլէ, իքինճի
տէֆաէմըրինթիլապա մուպաղըրէթ իթտի-
րէճէքլէր, օլմատըյաս իւշիւնճիւ, վէ պէօյ-
լէլիքլէ միւլէթ գըյամէթէ գատար ինթիլապ
քէյֆիյէթի իլէ օղըաշաճագ: Վէ նէ լաղըմ
ուզաղա կիթմէք պիր թագըմ աղալար պու-
նու նէֆսի Խսթանպօլտա՝ եափմատըլար մը,
օ Խսթանպօլտա, քի մէնպաը հագգանիյէթ
պիր . . . :

Մուշ, Ղան, Պանտրմա իւզերինէ պիր կէօզ
կէզտիրէճէք օլուր իսէք պու տէտիքլէրիմիզին
օրալարատ թէմամիլլէ իճրայէ կէլէճէյինէ
հիչ շիւպհէ իթմէ յիզ, վէ թորապզուէն իլէ
Լտրնէտէն թարաֆըմըզա կէլէն իքի գըթա
թահրիրաթը նէշը իտէճէք օլուր իսէք, պի-
լատը մէզքիւրէնին տախի օ հալտէ պուլուէն
տուղու կիւն կիպի աշիքիար իսէ տէ, խա-
նէտանը միլլէթտէն պուլուէնան իքի քիշինին
նամուսուէնա խալէլ կէլմէմէք նիյէթը խայ-
րիյէսիյլէ, անլէրին նէշըինտէն սարֆը նա-
զար գըլընըպ, պու գատարընը քեաֆի սայա-
րըզ :

Մալիւմ տիր քի միւպէյիսանը միլլէթտէն
իպարէթ օլան Մէճլիսի Ումուլմինին 140 ա-
զասը օլաճագ տըր : Պու 140րն սէքսէնի Լս-
թանպօլ էհալիսի թարաֆընտան ինթիխապ
օլուէնուպի կիրմիսի Լսթիթանէտէ մուգիմըու-
հանի կիրուհի թարաֆընտան, վէ պալատէ
գիքը օլուէնտուղու վէճէլէ գըրգը տախի
թաշալարտան ինթիխապ օլուէնաճագ տըր :
Գանուէնամէյի Միլլէթիմիզին իճրասընա միւ-
պաշըր թային օլուէնան Գօմիսիօն ազալարը-
նըն ֆէվզ էլ ատէ սայ ու զայրէթլէրի իլէ
Լսթիթանէ ինթիխապաթը իլէ բուհանի կի-
րուհինին ինթիխապաթը քէմալը սուհուլէթ-
լէ իթմամ օլուէնուպ, մէճլիսի ումուլմինին
100 ազասընապ օլմուշ տիմէք օլտուղու-
տան, վէ միլլէթ իշլէրինէ, եանի բուհանիվէ
ճիսմանի մէճլիսլէրին թէշքիլի վէ Լսթան-
պօլ վէ Լըրուսաղէմ փաթրիքլէրինին ինթի-
խապը իշիւն պու գատարը տախի քեաֆի սա-
յըլտըղընտան, պուէնլարըն պիր սաաթ էվվէլ
թէսվիյէսի իշիւն, եարընքի ճոււմա կիւնիւ
Մէճլիսի Ումուլմի թէճէմմիւ իտէճէյի պէյն
էլ նաս սէօյլէնմէքտէ իտի իսէ տէ, Մաս-
ղազէթասը պուէնու բէսմէն էհալիյէ պիլտիր-
էշ տիր :

Տիմէք եարընքի ճոււմա կիւնիւ մէճլիսիու-
մի թէճէմմիւ իտէճէք, օ մէճլիս, քի միլ-
լէթ օնա իքի սէնէտէն պէրու մուսթազըր
օլմագտէ տիր, վէ միլլէթին գանը պահասը
տըր :

Պու պէօյլէ օլտուղու հալտէ, միլլէթ վէ-
քիլլէրի պիզլէրէաֆվ իթսինլէր քի պիր ի-
քի սէօզ տախի քէնտիլէրինէ սէօյլէյէյիմ :

Պուէնտան ագտէմ թէճէմմիւ իտէն Ու-
մուլմի Մէճլիսլէրին հալիւնի, վէ անտէն սօն-
րա կէչէն իքի սէնէ զարֆընտա միլլէթին պու-
էօլտա պիր մէճլիսին թէշքիլլինէ մագհար օլ-
մագ իշիւն չէքտիյի տէրտ ու մէշագաթլա-
րը պուրատա թաֆսիլ իթմէք ֆազլա տըր .
եալընըզ մին զայրը հատտին շուէնու իխթար
իտէրիզ քի, հէր նէ իշ քի կէօրէճէք օլուր-
լար իսէ, կէօզլէրինի պիր արգալարընա չէ-
վիքիպ, կէլէն կէչէն սէրէնճամլէրի նազըր
տըզգաթ պույուրսուէնլար. միլլէթին էքսէ-
րիյէթի քէնտիլէրինի օ քիւրսիւլէրէ օ-
թուրթատու, վէ լազըմ տըր քի քէնտիլէրի տա-
խի էքսէրիյէթին էֆրէարընա բիայէթ ի-
տիւպ, օնա խըտմէթ իթսինլէր : Լսթըրլա-
րընա կէթիրսինլէր օլ միլլէթ վէքիլլէրինի,
քի պուէնտան իքի սէնէ ագտէմ թէճէմմիւ
իտէն ումուլմի մէճլիսլէրտէ քէնտու ազըլլա-
րընա պէյէնիպ, եալընըզ պիր իքի քիշիյէ
խօշ կէօրիւնմէք իշիւն, ալամըն էֆրէարը-
նը վէ հագգանիյէթի չըղնատըլար, մէճլիս-
լէրի թաղըթտըլար, գիյլ ու գալ զուհուր
իթմէսինէ սէպէպ օլտուլար, լաքին օնլարպու-
կիւն Մէճլիսի Ումուլմինին թէշքիլլինի սէյր
իթմէք իշիւն տէլիքտէն պագմագտէ տիրլէր :
Հիչ խաթըրմըզտան չըգմազ քի պիր տէ-
ֆա տախի, տօգուզ քիշի իշիւն էտէպսիզ մա-
գալմընտա պապը գապթիյէյէ թագըրիր ի-
տիւպ, անլէրին թէրպիյէսինի թալէպ իթ-

տիւէր. լաքին անլէրտէն չօղու պու կիւն քէնտի քիւրսիւլէրինէ օթուրուպ, քէնտիւլէրի պիղզաթ տըշարտա գալտըլար:

Իշալի միւլէթին սատտէթը հալինի քէնտի անլէր վէքիւլէրինտէն պէքլէր, մէսուլ տուրլար պունտան սօնկրա միւլէթին իտա-րէսինտէ վուգու պուլաճագ հէր պիր մատտէլէրէ, վէ օլապիւրի քի միւլէթ պիր կիւն քէնտիւլէրինտէն հիսապ սօրար:

Միւլէթին կէրէք րուհանի վէ կէրէք ճիսմանի վէքիւլէրի, պիր էլէրինտէ Ալահը վէ տիկէրինտէ տախի միւլէթի թուլթմալը տըրլար. ունուլթմալալը տըրլար քի քէնտիւլէրինտէ էլինտէ տիր էօյլէ պիր միւլէթին գտտէրու թէճէլլիսի, քի կէչէն սօն տէվլէրտէ չէքտի զուլմ, սիյասէթ վէ մէշագգաթ սէպէպիյլէ կէօզլէրինտէն տէօքմիւլ օլտուղու գանլը հաշար տաշա գուրոլմամըլ տըր:

Միւլէթին էմվալի քի տինտար ֆըգարանըն մանկըրը իլէ մէյտանէ կէլմիշ տիր պըրաղըլմամալը տըր քի, պիր թագըմ տինտի վէ ինտաֆըրը խայընլարըն գուրսաղընտա էրիսին:

Թաշալարտա վէ խուսուսիյլէ Անաթօլունտա իսքեան իտէն միւլէթտաշարըմըղըն տալալարը հագգանիյէթ իւղըէ թույլթ օլունտալը. պրաղըլմամալը քի հալընը պիր քիմէնին մէնաֆիի շաֆսիյէսի իչիւն միւլէթին ումուլիսինի թէշքիլ իտէն պիւլթիւն պիր ճէմիյէթին հագգը իպթալ օլտուն:

Միւլէթ իտարէսինին իլք պօրճու քէնտի նաղարը տըգգաթընը Անաթօլույա չէվիրմէք, վէ վագթ կէչմէքսիկին անլէրի իշպու տիւշար օլտուղըրը սէֆալէթ վէ զարուրէթ կիրտապընտան խէլաս իտիւպ, սալիհի սէլամէթէ չըգարմագ տըր: Լօգ էյէր պուշար տախի, էսէֆ իտէրիլ սէօյլէմէյէ:

քի տիկէրէրի կէպի իհմալիյէթ ույգուսունա տալաճագլար թէս սահիհէն սէօյլէրիլ քի, պիր ալ վագթտան սօնկրա պիւլթիւն Անաթօլու գըթասընտա պիր սահիհ Լըմէնի պուլմագ իչիւն ֆէնէր իլէ կէղմէլի:

Թաշալար իչիւն, 50 սաթըլը մէսաֆէտէ պուլունան էյալէթլէր իչիւն օէնէվի 15 զուրուշ վէ 100 սաթթ մէսաֆէտէ պուլունանլար իչիւն 30 զուրուշ փօպթա փարասը ալընըր:

69 00 Թաշալար միւլթագէ
57 20 Սուգատտէմ չըգարըլան Լըսամ
58 30 Սուախսարէն չըգարըլան Լըսամ

ԻՅԱՆԱԹ

Իշպու զագէթա հաֆթատա իքի տէֆն ուֆագ գըթա իլէ, վէ պիր փէֆա պէօյիւք գըթա իլէ նէշը օլունուր:

Պիր էրլըլը	100	զուրուշ
Ալթը պլըլը	60	"
Իւշ պլըլը	30	"
Պէֆագ Գուսսէսի	1	"
Պէօյիւք նուսսէսի	2	"

Թաշալար իչիւն, 50 սաթթըլ մէսաֆէտէ պուլունան էյալէթլէր իչիւն օէնէվի 15 զուրուշ վէ 100 սաթթ մէսաֆէտէ պուլունանլար իչիւն 30 զուրուշ փօպթա փարասը ալընըր:

Իյանաթըն պէհէր սաթթըրնտան պիր տէֆա իչիւն 60 փարա, իքի տէֆա իչիւն 40 փարա ալընաճագ տըր:

Իքի տէֆատան զիյաթէ գօնուլաճագ վէ պէօյիւք իյանաթ իչիւն պլըլ փաղարըլ օլունուր:

ՄԻՄՈՒՐԻՅՆ

ԻՍԹԱՆԳՈՒՏԱՆ. Պէօյիւք Ենի Խանըն իւսթ զաթընտա ~ ~ 2. Վէրաղայը Հալատիս օտաար, ԻԶՄԻՏ. Մ. Յակըր Աղա Նաղարէթեան, ՊՐՈՒՍԱ. Թէոփիլէ Աղա Գալթօնճեան, ԷՏԻՐԱԷ. Թորոս Աղա Յօհաննէսեան, ԹՐԱՊԶՈՒՆ. Խաշատուր Աղա Էլմասեան, ԹԷՔՖԻԻՐ ՏԱՂ. Յարուլթիւն Աղա Ճամճեան, ԳԱՅՍԷՐԻՅԷ. Յօհաննէս Աղա Յ. Պալըգճեան, ՀԱԼԷՊ. Յովհաննէս Աղայ Բիւրքճեանօֆ, Սայրը էյալէթլէր իչիւն տէ իլէրուտէ մէմուրլէր թախսիս գըլընաճագ տըր:

ՄիլիէԼԼԻՖի ԴԱԶԷԹՈՒԱ. ԹԱՄԻՍԶՈՒՆ

ՍԱՀԻՊԻ ՄԱԹՊՈՒԱ ՎԷ ԴԱԶԷԹԱ
Ե. ՄԻՆԱՍԵՆՆԵ